

Ἀπ' τὸν καιρὸ ποῦ ρήμαξαν οἱ Βάνταλοι τὸν κόσμον,
Τῇ Ρώμῃ διαγουμίζουσε, τὴν Πόλιν φοβερίζουν,
Ὁ Γεζερίχος δεύτερος Ἀτίλλας, ἀρχηγός τους,
Χυμᾷ χτυπώντας καὶ σκορπᾷ νικώντας, καίει καὶ

Τάσκει τὸ βασιλικὸ τὸ σφιχτοκλεῖ τὸ πιάνει.
Κοπαδιαστὰ μακρόσυρτοι περνᾷν μπροστά του οἱ
[σκληροί,

Κι ὅλους ἀπὸ ἴνα ψήλωμα τοὺς βλέπει ὁ Γεζερίχος,
«Σ' ὅλους μαχαίρι καὶ φωτιά!» προστάζει ὁ Γεζερίχος
Καὶ τὸν ἰξελάνη καρτερᾷν ἀράδα ἀράδα οἱ σκληροί.
Κ' ἓνα σκληράκι μοναχὰ δὲν καρτερᾷει, κοιμᾷται,
Κι ἐνὸς αὐτοῦ τὰ δλάνοιχτα φτερούγια τὸ σκεπάζουν.
Κι ὁ Βάνταλος ξαφνιάζεται, καινούρια διὰτα βγάζει.
«Μὴν τὸν πειράξετε τὸ νιὸ τὸ γλυκοκοιμισμένο,
Τόγραψε ἡ Μοῖρα βασιλιάς νὰ στηλωθῇ σὲ θρόνον».
Κι ἀντὶ μαχαίρι καὶ φωτιά τὴν ἀγκαλιὰ τ'ἀνοίγει.

Κι ὁ νιὸς ὑψώθη βασιλιάς καὶ κάθησε σὲ θρόνον.
Κ' ἦρθε κ' ἡ μάνα κ' ἔσκυψε πρὸς τὸ παιδί της,
[καὶ ἔπε·

«Σοῦ πρέπει ἐσένα, ἀγάπη μου, βασιλικὸ στεφάνι,
Ἐσένα εἶναι πατρίδα σου τ' Ἀλέξανδρου ἡ πατρίδα
Τοῦ πιδ μεγάλου βασιλιά, ποῦ τοῦ Βουκέφαλον εἶταν
Ὁ καρβαλλάρης, καὶ ὕστερα τοῦ κόσμου ὁ καρβα-

Κ' εἶταν ἐσὲ ὁ πατέρας σου χρυσοῦ δέντρον κλωνάρι,
Καὶ πέτρα ἐγὼ σκοταδερὴ κορώνας ἀγιασμένης.
Αἶμα σὲς φλέβες σου κρατῆς ἀγιοκατοπαντινάτο.
Τὸ δέντρο τῶν Ἀρσάκηδων κλώνια κι ἀκόμα κλώνια
Σὲ Δύση καὶ σ' Ἀνατολὴ βασιλικὰ θὰ σπείρῃ.
Κι ἀκόμ' ἀεροζυγιάζονταν ὁ αὐτὸς μὲ τὰ φτερά του.

Τέτοια ὁροσιὰ ζωτάνεψε καρδιὲς μαραζωμένες
Καὶ τέτοια ἀγῆ προφητικὰ τὸ γλυκοχάραμά της
Μέσα στὸ νοῦ τὸ ξάπλωσε τᾶχαρον σκληροῦ κόσμου,
Κι ὅς ἔκαιε τὸ μεσημερνὸ τοῦ θεριστῆ λιοῦρι.
Τὸ ὄρνιο τὸ μακροφτερόν του φτερούγιασε καὶ πάει,
Ὅμως τὸ μάγεμα ἔτσιεκε τοῦ Ἰακίου του γιὰ πάντα.
Κ' ἔτσι ἀπὸ κείνη τὴ στιγμή κι ἀπὸ τὴ μέρα ἐκείνη
Τὸ νιὸ τὸν εἶχαν ἰδόνισμα καὶ τότε προσκυνοῦσαν.

(Ἐβγο, κινδάρ μου ἐπική, μέσ' ἀπ' τὸ μονοπάτι
Ποῦ πῆρες, κι ἀκολούθα τον τὸ δρόμο σου σὺν πρώτα).

Καὶ τοῦ μιλάει ὁ βούργαρος ὁ τσάρος ὁ Κρουτάγος.
— Ποιὸς εἶσαι, ἐσὺ ὁ περήφανος κι ὁ ἀρχοντομαθη-
[μένος ;

— Εἰμαι τῆς χήρας τὸ παιδί, μονάκριβή της κλήρα.
— Παιδί, ποιὸς εἶναι ὁ τόπος σου, πῶς λένε τὸ χω-
[ριό σου;

— Μακεδονία ὁ τόπος μου καὶ Νίκη τὸ χωριό μου.
— Ἐρχεσαι στὸ παλάτι μου, παιδόπουλο δικό μου,
Νὰ μοῦ βαστῆς τὴ βέργα μου, τᾶρματα νὰ μοῦ ζώνης,
Νὰ μοῦ σελώνης τᾶλογο, καὶ νὰ μὲ παραστέκης
Πάντα, καὶ τὴν πορφύρα μου σὴν πλάτη ἐσὺ νά-

Νάχης περίσσια τᾶγαθὰ, παντάρια τὸ χρυσάφι ;
— Ἰολλὰ τὰ ἔτη, ρήγα μου. κ' ἡ χάρη σου μεγάλη,
Ὅπου εἶναι χῶμα ἀσκληράτω δικό μου εἶναι παλάτι,
Δουλεύω μόνο ὅπ' ἀγαπᾷ κι ὅπου μὲ λαχταροῦνε,
Κ' ἐγὼ εἰμαι τὸ παιδόπουλο στὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό μου.
Ρήγα, βαρεῖα εἰν' ἡ βέργα σου γιὰ τὰ δικὰ μου χέρια,
Κι ὄντας μοῦ τύχη ἀρματωσιὰ, τὴ ζώνω τοῦ κορ-

μιοῦ μου.
Ἡ μάνα μου δὲ μ' ἔμαθε τὴν τέχνη τῆς στολιστρᾶς,
Καὶ μέσα στὸ χρυσάφι σου τὸν ὕπνο μου θὰ χάσω.

Ὁ νιὸς ἔτσι ἀποκριθῆκε στὸν τσάρο τὸν Κρουτάγο,
Τὰ λόγια τὰ λεβέντικα τὰ εἶπε γλυκὰ σὺν κόρη
Καὶ τοῦλαμψε στὸ πρόσωπο τριανταφυλλένια λάμψη.
Καὶ συγγενιάζει ὁ βασιλιάς καὶ οἱ πρῶτοι του φρε-

Φέρθηκε ὁ νιὸς ἀπόκοτα, καὶ θάνατος τοῦ πρέπει.
Ὁ λόρδος ἀπ' τὸ θρόνο του τινάζεται ὁ Κρουτάγος,
Φιλῇ τὸ νιὸ στὸ μέτωπο, τοῦ λείει παλληκαρίσια.
— Γύρνα, παιδί, σὴ μάνα σου καὶ τρέξε στοὺς δι-
[κούς σου,
Καὶ γλέντησε τὴ νιότη σου, χαίρου τὴν ἀφοβία σου,
Κι ἂν εἶσαι λιονταρόπουλο, εἰμαι κ' ἐγὼ λιοντάρη !»

Σὰν ἀγριέψη ἡ θάλασσα καὶ σηκωθῇ ἡ φουρτούνα
Καὶ τὸ καρὰβὶ πάει, κ' ἡ ξέρα τριψάλο τὸ κάμη,
Κ' οἱ ταξιδιώτες μαζωχτοῦν ἔρμιοι σὲ μιὰ βαρκούλα,
Καὶ φέρονται καὶ δέρονται μερόνυχτα καὶ πάνε
Καὶ μιὰν ἀπέραντη ἐρημιὰ ἀπὸ νερὸ τοὺς τρώει,
Κ' ἔφαρ' ἀπάντεχα βαθιὰ λευκὸ παννὶ ἀνικηρόσουν
Π' ὅλο σαλεύει, ἀνοίγεται, κ' ἔρχεται καὶ σιμώνει,
Δὲ χαίρονται τέτοια χαρά, μὲ τέτοιο δὲ μεθᾶνε
Μεθύσι, τὰ περιγυρὰ δὲ δέρονουν μὲ τέτοιο
Βουτὸ γιορτῆς κι ἀνασασμοῦ, τὰ χέρια δὲν ὑψώνουν
Πρὸς τὰ οὐράνια γκαρδιακὰ σὲ νικητήριο ὕμνο,
Σὰν τὴ χαρὰ καὶ τὴ βοή καὶ τὴ γιορτὴ τοῦ κόσμου
Στὸ ξαναγύρισμα τοῦ νιοῦ, σὴ νίκη τοῦ λεβέντη.

Κι ἀκούσθη τότε ἓνα πουλὶ κρυμμένο σ' ἓνα δέντρο,

Κι ἀκούσθη καὶ τραγούδαγε πασίχαρο τραγοῦδι·
Δὲν κελαιδᾷει σὺν τὸ πουλὶ, σὺν ἀνθρώπος μιλάει·
«Ἐχτὲς γλυκοκοιμήθηκα κ' εἶδα μέσ' σ' ὀνειρό μου
Τῆς Πόλης τὸ καμῖτωμα, τῆς Πόλης τὸ παλάτι,
Καὶ σὴν ἀλλή τοῦ παλατιοῦ κατὰμεσα ἓνα δέντρο,
Δέντρο κυπαρισσόδετρο, χρυσὰ εἶταν τὰ κλαδιά του,
Χρυσὰ τὰ φύλλα του, χρυσὴ καὶ ἡ ρίζα καὶ ἡ κορφή

Καὶ σὴν κορφή του κάθονταν περήφανος λεβέντης,
Κ' εἶναι τῆς χήρας τὸ παιδί, τῆς χήρας τὸ καμῖτι.
Περηφανέψου, Ἀνατολὴ, καὶ ζηλοφτόνα, Δύση,
Κ' ἐσὺ. Κωσταντινούπολη, βάλε τὰ γιορτερά σου.
Γένος μακεδονίτικο καινούριο ξεφυτρώνει,
Κι ἀπλώνει γιὰ βλαστάρια του στὸν κόσμο βασιλιάδες,
Κ' εἶναι τῆς χήρας τὸ παιδί τὸ πρωτοβλάσταρό της.
Ἀνοίγει καὶ ἡ χρυσόπορτα καὶ διάπλατη προσμένει
Οἱ βασιλιάδες νὰ διαβοῦν μὲ τίς χρυσοὺς κορώνες.
Σκίστε τὴ γῆ καὶ μέσα της κρυφτεῖτε ντροπιασμένοι,
Σαρακηνοὶ καὶ Νορμανοὶ καὶ Βούργαροι καὶ Ροῦσ-

1886, 1904.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΠΡΟΛΟΓΕΣ

δὲν εἶναι ὅσοι σαλιαρίζουνε, μέρες τώρα, στὶς Ἀθη-
ναίικες ἐφημερίδες πῶς πρέπει, σώνει καὶ καλά, ἡ
Εὐρώπη νὰ κάνει ἐκεῖνο ποῦ θὰν τὴ διατάξει τὸ Θέ-
ρισσο. Ἀλλοίμονο ! Ὅτε γιὰ προδότες δὲν εἶναι ἱκα-
νοὶ αὐτοὶ οἱ ἀνθρώποι. Εἶναι μοναχὰ ἀνόητοι καὶ
κάνουν τοὺς Εὐρωπαίους νὰ πιστεύουν πῶς ἡ Ἑλ-
λάδα μεταμορφώθηκε τώρα τελευταία σ' ἓνα ἀπέ-
ραντο βλακοκομείο, ἀπὸ ἐκεῖνοι, οἱ δημοσιογράφοι
μαθῆς, οἱ διερμηνευτῆς, νὰ ποῦμε, τῆς κοινῆς γνώ-
μης, ἀγωνίζονται ποιὸς νὰ ξεπεράσει τὸν ἄλλον
στὴν κουταμάρα.

Θέλετε κι ἀπόδειξη ; Μὰ μιὰ μοναχὰ ; Γρά-
φτηκε πῶς ἡ Κρητικὴ Βουλὴ θὰ παρακαλέσει τίς
Δυνάμεις νὰ τραβήξουν τὸ στρατό τους ἀπὸ τὴν
Κρήτη καὶ νὰ φήσουν τὴν Ἑλλάδα νὰ στείλει δικό
της στρατό. Εἴρετε πῶς κρίθηκε αὐτὸ ἀπὸ τοὺς
Ἀθηναίους πατριώτες ; Ὡς ... ἐνέδρα !! καὶ ὡς
σχέδιον καταχθόνιον !! «Ἀδύνατον, φωνάζει μιὰ
πατριωτικωτάτη καὶ ἐσπερινωτάτη ἐφημερίδα, νὰ
φαντασθῶμεν ὅτι Κρήτες, καὶ δὴ πολιτευόμενοι
Κρήτες, ἦτο δυνατόν νὰ ὑποπέσουν εἰς τοιαύτην
τόσον χονδροειδῶς γενεμένην ἐνέδραν !!»

Ἀθάνατε Δον-Κιχῶτε ! Ποῦ νὰ πιάσεις χαρ-
τωσιὰ μπροστὰ στοὺς ἀπογόνους σου !...

Η ΓΛΩΣΣΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ*

(Ἀπὸ τὸ «Mercure de France» 1 τοῦ Ἀπριλίου 1905)

Ἀπὸ τὴ μιὰ μεριὰ οἱ ἀσυμβίβαστοι ἀρχαῖοι
(ἀραιώθηκαν τώρα) ποῦ δὲν παραδέχονται στὸ λε-
ξικό τους τίποτε ποῦ νάχη νέα καταγωγή· κι ἀπὸ
τὴν ἄλλη τὴ μεριὰ οἱ συμβιβαστικοί, ποῦ νὰ μὲν
δὲν τὴν παραδέχονται κι αὐτοὶ τὴ γραμματικὴ τοῦ
λαοῦ, μὰ μεταχειρίζονται ὅπωςδήποτε τὴ δημοτικὴ
σύνταξη καὶ τίς κοινὲς λέξεις· ἀναμεταξύ στοὺς δυὸ
αὐτοὺς κύκλους βρίσκετε κάθε λογῆς ξεχωρίσματα·
τόσο ποῦ κάθε συγγραφῆς φαίνεται· πῶς κρατιέται
κι ἀπὸ δικὸ του σύστημα τὴ γραμματικὴ, στὸ λε-
ξικό καὶ σὴν ὀρθογραφία.

Τὰ πιδ παραξένα ἀνακατώματα γίνονται, σὶ
παροίματα καὶ σὶ ἀπορίματα, ἀπὸ δῶ κι ἀπὸ καὶ·
μὲ τὴν πρόφαση πῶς διαλέγουν. Συχνὰ σ' ἓνα περιο-
δικό ἀπὸ τὴ μιὰ σελίδα ὡς τὴν ἄλλη μπορεῖ νὰ

ἀλλάζουν οἱ κλίσεις καὶ οἱ συζυγίες. Ὁ πληθυντικὸς
τοῦ θηλυκοῦ σὶ αἰ καὶ σὶ ες (κατὰ τὸ ἀρχαῖο) συν-
αλλάζεται μὲ τὴ νέα κατάληξη σὶ ες· μερικοὶ γρά-
φουν αἰς γιὰ νὰ δείξουν πῶς ἔγινε ἀπὸ τὸν τύπο τῆς
δοτικῆς. Ἡ πληθυντικὴ αἰτιατικὴ τοῦ θηλυκοῦ
ἄρθρου τίς γίνεται τῆς, τὲς ἢ τὰς ἢ ἀκόμα καὶ τὰς,
τύπος ἀρχαῖος.

Ἄλλος σοῦ κλίνει πόλιν στὸν ἐνικό, κατὰ τὴν
πρώτη κλίση καὶ σύμφωνα μὲ τὸ λαὸ, φυλάει ἀκόμα
τὸ δασκαλικὸ πληθυντικὸ σὶ εἰς, εἰων. Φαίνεται πῶς
ἡ συνήθεια αὕτη κράτησε σήμερα. Κ' ἔτσι ἡ καθα-
ρεύουσα μὲ τὴν ἐπιρροή της ἀπλώνει τὴν ἀσυναρτη-
σίαν· ὅμως ἡ ἐπιρροή αὕτη ὑπάρχει, καὶ πολὺ δυ-
νατή.

Ἐν τούτοις ἀπὸ πολὺν καιρὸ σχεδὸν ὅλοι οἱ ποι-
ητῆς ἐκεῖ πέρα γράφουνε ἀ δημοτικᾶς.

Ὁδηγημένοι—μπορεῖ—ἀπὸ τὸ παράδειγμα τοῦ
Ἀντρέα Κάλθου ποῦ ὅσο κι ἂν τὴν ἐβλαψὲ τὴν ποι-
ητικὴ του ἀξία τὸ γραμματικὸν του σύστημα, εἶναι,
ὕστερ' ἀπὸ τὸ Σολωμὸν ἀπὸ τὸ Βαλαωρίτη, ἓνας
ἀπὸ τοὺς πιδ ἀξιοσπουδαστοὺς ἀνθρώπους τῆς νέας
Ἑλλάδας, μερικοὶ ἀπὸ τοὺς ἀνέους, ποιητῆς, κρι-
τικοί, καὶ διηγηματογράφοι, προσπάθησαν τώρα τε-
λευταῖα νὰ κάμουν ἓνα εἶδος συμβιβασμοῦ· κι αὐτὸ
τὸνόμεσανε μιχτὴ γλῶσσα. Τὸ σύστημα αὐτὸ ποῦ

δείχνει φανερά τὸν ξεπεσμό τῆς καθαρεύουσας, ἔχει
τὴν ἀξίωση πῶς κρατιέται μακριὰ ἀπὸ κάθε δογμα-
τικὴ ὑπερβολή. Σύμφωνα μ' αὐτό, δὲν εἶναι πιά
ἀνάγκη νὰ ξαναβαφτιστῇ σὴν καθαρεύουσα ὅτι
ἀπὸ καιρὸ πιά ἐκφράζεται μὲ τὴ δημοτικὴ· ἀλλὰ
καὶ μήτε ποῦ πρέπει νὰ δίνεται ὁ δημοτικὸς τύπος
στὶς λέξεις ποῦ ἀκόμα δὲν τὸν πῆραν τὸν τύπο αὐτό.
Ἡ θεωρία αὕτη λογικὴ, μὰ μοναχὰ ὅταν πρόκηται
γιὰ τὸ λεξικό (γιατὶ κ' ἡ γαλλικὴ γλῶσσα, ὅταν
θέλησε νὰ γίνῃ γλῶσσα ἐπιστημονικὴ καὶ φιλοσο-
φικὴ, δανεῖστηκε ἀπὸ τὴ λατινικὴ τοὺς ἔρους ποῦ
τῆς λείπανε)· μὰ γιὰ τὴ γραμματικὴ ἡ θεωρία αὕτη
γεννᾷ ἀπορίες. Ἐν τοσοῦτω, ἔς τὸ ὁμολογῶμεν,
φαίνεται σὰ δύσκολο κάπως ἡ πόλις πόλεως, ποῦ
γίνεται σὴν δημοτικὴ πόλιν πόλιν, νὰ πᾶρῃ πληθυν-
τικὸ ἄλλο ἀπὸ τὸν πληθυντικὸ τῆς ἀρχαίας σὶ εἰς·
γιατὶ καὶ οἱ περισσότερες λέξεις ποῦ ἀνήκουν στὸ
παράδειγμα τοῦτο, εἴτανε ὅροι ἀφηρημένοι σὶ εἰς, καὶ
δὲν ἔχουνε πληθυντικόν. Οἱ ὁπαδοὶ τῆς μιχτῆς γλώσ-
σας παίρνουν ἀπ' αὐτοῦ ἐπιχειρήματα.

Κ' ἔτσι σωστοὶ δημοτικιστῆς μετανοοῦν χωρὶς νὰ
τὸ ὁμολογήσουν, καὶ ξαναμεταχειρίζονται τοὺς ἀρ-
χαίους τύπους, πρὸ πάντων στὰ ὀνόματα σὶ εἰς,
ποῦ ὁ λαὸς τὰ λείει εἰς ἢ ἰς.

Φαίνεται πῶς οἱ νέοι Ἑλληνες, κληρονόμοι τῆς

(*) Ἡ ἀρχὴ τοῦ στὸ 143 φύλλο τοῦ «Νουμῆ».